

ГИ ДЪО МОПАСАН СВЕТИ АНТОНИЙ

Превод от френски: Зефира Кацкова, —

chitanka.info

На Кс. Шарм

Наричаха го Свети Антоний, защото се казваше Антоний, а може би и защото беше безгрижен, веселяк, шегобиец, похапваше си добре, сръбваше си порядъчно и задиряше слугините, при все че бе минал шестдесетте години.

Той беше едър селянин от провинцията Ко, червендалест, широкоплещест, с голям корем, кацнал на дълги крака, които изглеждаха много тънки за дебелилото му тяло.

Вдовец, той живееше сам със слугинята и двама ратаи в чифлика си, който управляваше като добър стопанин, грижлив за своите проценти, вещь в сделките, в отглеждането на добитъка и в обработването на земята. Двамата му сина и трите му дъщери бяха оженени добре и живеяха в околността и по веднъж в месеца идваха да вечерят с баща си. Силата му беше прочута из цялата околия, станала беше пословична и хората казваха: „Силен като Свети Антоний.“

По време на пруското нашествие Свети Антоний обещаваще в кръчмата, че ще изяде цяла армия, защото като истински нормандец, той беше самохвалко, страхливичък и дърдорко. Удряше с юмрук по дървената маса, тя подскачаше, а големите и малки чаши играеха по нея. Със зачервено лице и лукав поглед, с престорения гняв на веселяка той крещеше:

— Ще трябва да изям някого, дявол да го вземе!

Разчиташе, разбира се, на това, че прусаците няма да дойдат до Танвил, но когато научи, че са в Рото, не излезе вече от къщи, а непрекъснато дебнеше пътя от кухненското си прозорче, като всеки миг очакваше да види да минават щикове.

Една сутрин, както ядеше супа със слугите си, вратата се отвори и кметът на общината бай Шико се появи, последван от войник с черна каска с меден връх. Свети Антоний подскочи и всички го загледаха — очакваха да съсече прусака. Но той стисна само ръката на кмета, който му каза:

— Ето един и за тебе, Свети Антоний. Дойдоха тая нощ. Но не прави глупости, имай предвид, че както казват, ще разстрелват и за

най-малкото нещо и ще изпогорят всичко. Предупреден си значи. Дай му да яде, добър момък изглежда. Сбогом, отивам при другите. Има за всички — и си излезе.

Дядо Антоний, пребледнял, погледна прусака си. Той беше едър момък, тлъст, бял, със сини очи, с руса коса, брадат чак до ябълчните кости, изглеждаше глупавичък, свенлив и добродушен. Лукавият нормандец веднага схвана това и успокоен, му направи знак да седне. После го попита:

— Искате ли супа?

Чужденецът не разбра. Тогава Антоний стана изведнъж смел и като му тикна под носа пълна чиния, каза:

— На, излапай това, дебело прасе!

Войникът отговори „ја“ и заяде лакомо, а тържествуващият чифликчия, почувствувал, че честта му е възстановена, смигаше на слугите, които правеха странни гримаси, обзети едновременно от страх и от желание да се смеят.

Когато прусакът изгълта супата, Свети Антоний му поднесе втора, той и нея омете, но се отдръпна пред третата, която чифликчията искаше да го накара да изяде насила, като повтаряше:

— Хайде, натъпчи и това в корема си! Ще се угоиш и ще има защо, хайде, прасето ми.

А войникът, като разбираше само, че искат да го накарат да яде до насита, се смееше самодоволно и правеше знак, че стомахът му е пълен.

Тогава Свети Антоний съвсем се отпусна, потупа го по корема и извика:

— Пълен ли е търбухът на прасето ми?

Но изведнъж се запревива почервенял, като че ли щеше да припадне и не можеше вече да говори. Хрумнало му беше нещо и щеше да се задуши от смях.

— Така, така, Свети Антоний и прасето му. Ето ми прасето!

И тримата ратаи почнаха да се кискат.

Старият беше толкова доволен, че накара да донесат ракия, от хубавата, от най-лютата, и почерпи всички. Чукаха се с прусака, който цъкна с език, за да изрази удоволствието си и да покаже, че ракията е прекрасна. И Свети Антоний му крещеше в лицето:

— Е, това се казва ракия. У вас не я пиеш такава, нали, прасето ми?

Оттогава дядо Антоний не излезе вече без прусака си. Намерил беше разрешение на въпроса. Това беше отмъщението му, отмъщение на голям хитрец.

И целият край, който умираше от страх, зад гърба на победителите се превиваше от смях от шегата на Свети Антоний. Наистина, в шегите нямаше друг като него. Само той можеше да измисли такова нещо. Проклет дявол, брей!

Всеки ден следобед той отиваше у съседите си, хванал подръка своя германец. Представяше го весело, като го потупваше по рамото:

— Ето го прасето, вижте как се гои това животно!

И селяните се развеселяваха.

— Какъв е смешен, пустият му Антоний!

— Продавам ти го, Сезар, за три пистола.

— Вземам го, Антоний, и те каня на кървавица.

— Но аз искам от краката му.

— Пипни му корема, ще видиш, че е само мазнина.

И всички смигаха, без обаче да се смеят много високо, от страх прусака да не отгатне най-последно, че се подиграват с него. Единствен Антоний ставаше от ден на ден по-дързък, щипеше го по бедрата и викаше:

— Само мас!

Тупаше го по задника и ревеше:

— Всичко това е сланина!

Вдигаше го на ръце, ръце на стар великан, способен да носи цяла наковалня, и заявяваше:

— Триста тежи и фира няма.

Свикнал беше да кара да гощават прасето му навсякъде, където влизаше с него. Това беше най-голямото му удоволствие, най-любимото му всекидневно развлечение.

— Дайте му, каквото щете, всичко лапа. — И стопаните предлагаха на войника хляб и масло, картофи, студена гозба, наденица, за която добавяха:

— От вашата е, и от най-добрата.

Войникът, глупав и кротък, ядеше от учтивост, очарован от вниманието. Поболяваше се само да не откаже и наистина дебелееше,

стегнат вече в униформата си, а от това Свети Антоний се възхищаваше и повтаряше:

— Знаеш ли, прасето ми, че трябва да ти се направи друга кочина?

И тъй, те бяха станали най-добрите приятели на света; и когато старият отиваше из околностите по работа, прусакът го придружаваше по собствено желание, само за удоволствието да бъде с него.

Времето беше сурово. Мраз сковаваше земята. Ужасната зима на 1870 година сякаш хвърляше над Франция всички бедствия наведнъж.

Дядо Антоний, който подготвяше работите си отдалеч и използваше случаите, предвиди, че торът няма да му стигне за пролетната работа, и закупи тора на един съсед, който се намираще в нужда. Уговорено беше да ходи всяка вечер с колата си да дига по един товар.

И тъй, всеки ден по мръкнало той тръгваше за чифлика на Олови, отстоящ на половин левга разстояние, винаги придружаван от прасето си.

А всеки ден, когато хранеха животното, беше празник. Целият край се стичаше там, както в неделя на голямата литургия.

Войникът обаче почна да се досеща и когато се смееха много силно, той въртеше неспокойно очи, в които понякога блясваше гневен пламък.

Една вечер беше ял до насита и отказа да хапне хапка повече. Опитва се да стане, за да си отиде. Но Свети Антоний го спря с един замах и като сложи двете си силни ръце на раменете му, така грубо го накара да седне, че столът се счупи.

Избухна бурен смях. Антоний, сияещ, вдигна прасето си, престори се, че го чеше, за да му мине; после заяви:

— Като не щеш да ядеш, тогава ще пиеш, дявол да го вземе!

И отидоха в кръчмата за ракия.

Войникът сърдито въртеше очи, но все пак пи; пи толкова, колкото искаха, а Свети Антоний не отстъпваше за голяма радост на присъстващите.

Нормандецът, червен като домати, с пламнал поглед, пълнеше чашите, чукаше се и крещеше:

— За твое здраве!

А прусакът, без да продума нито дума, гълташе един след друг наведнъж коняците.

Това беше борба, сражение, отплата! Кой ще изпие повече, дявол да го вземе! А когато пресушиха литъра, нито единият, нито другият можеха да пият повече. Но никой от двамата не беше победен. Бяха наравно и това беше всичко. На другия ден трябваше да почнат отново.

С кандилкане те излязоха и тръгнаха край колата с тор, която двата коня бавно теглеха.

Снегът пак започваше да вали и безлунната нощ се осветяваше тъжно от мъртвата белота на равнината. Студът обхвана двамата мъже и увеличи пиянството им, а Свети Антоний, недоволен, че не е победил, блъскаше весело прасето си по рамото, за да го катурне в рова. Другият отбягваше нападенията, като се отдръпваше и всеки път произнасяше ядосано някакви немски думи, които караха селянина да се смее с глас. Най-после прусакът се разсърди и точно когато Антоний искаше пак да го блъсне, той му отвърна с такъв страшен юмрук, че великанът залитна.

Тогава, разгорещен от ракията, старецът сграбчи прусака през кръста, разтърси го за миг като малко дете и с всичка сила го запрати на другата страна на пътя. После, доволен от постъпката си, скръсти ръце, за да се смее отново.

Но войникът скочи чевръсто, гологлав, каската му се беше търколила, извади сабята си и се спусна към дядо Антоний.

Като видя това, селянинът стисна през средата дългия си чимширен камшик, прав, здрав и жилав като волска жила.

Прусакът връхлетя с наведено чело с оръжието напред, сигурен, че ще го убие. Но старецът хвана с ръка острието, чийто връх щеше да му промуши корема, отстрани го и с дръжката на камшика удари с отсечен удар неприятеля си, който се строполи в краката му.

После, изплашен, с тъпо учудване загледа легналото по корем тяло, най-напред разтърсвано от гърчения, а после неподвижно. Наведе се, обърна го, разглежда го известно време. Очите бяха затворени, а от една цепнатина на ъгъла на челото течеше струя кръв. Въпреки мрака дядо Антоний различаваше тъмното кърваво петно върху снега.

Той стоеше там объркан, а колата му продължаваше пътя си, теглена от спокойно крачещите коне.

Какво да прави? Ще го разстрелят! Ще изгорят чифлика му, ще съсипят целия край! Какво да прави? Какво да прави? Как да скрие тялото, да прикрие убийството, да измами прусаците? В далечината, в дълбокото снежно безмълвие, той чу гласове. Тогава подлудя, прибра каската, наложи я на главата на жертвата си, после грабна войника, вдигна го, затича се, догони колата си и хвърли тялото върху тора. Да си иде веднъж в къщи, после ще обмисли.

Вървеше бавно, блъскаше си главата и нищо не можеше да измисли. Виждаше, чувствуваше вече, че е загубен. Влезе в двора си. Едно прозорче под стряхата светеше — слугинята му още не беше заспала. Тогава той бързо тикна колата си назад чак до самия край на ямата с тор. Мислеше, че като обърне товара, сложеното отгоре тяло ще падне на дъното на ямата, и натисна колата.

Както беше предвидил, човекът беше затрупан от тора. Антоний изрази купчината с вилата си, после я заби до нея в земята. Повика ратая си, поръча му да отведе конете в конюшнията и се прибра в стаята си.

Легна си, като продължаваше да обмисля какво да направи, но нищо не му идваше наум, а като лежеше неподвижен в леглото, страхът му растеше. Ще го разстрелят! Изпоти се от страх. Зъбите му затракаха. Треперещ от студ, той стана, не го свърташе повече в постелята.

Тогава слезе в кухнята, взе шише силна ракия от долапа и пак се качи горе. Изпи две големи чаши една след друга, пи до ново напиване, без да успокои душевната си мъка. Ама че я свърши, дявол да го вземе, глупакът му с глупак!

Сега се разхождаше надлъж и нашир, като търсеше някакви обяснения, хитрости и лъжи. От време на време плакнеше устата си с по глътка от лютата ракия, за да се съвземе.

И не намираше нищо. Нищичко!

Към полунощ кучето-пазач, едно куче полувълча порода, което той наричаше „Хищник“, зави на умряло. Дядо Антоний изтръпна до мозъка на костите си и всеки път, когато животното подхванеше зловещия си и продължителен вой, тръпки ужас полазваха по кожата на стареца.

Беше се строполил на един стол, с подкосени крака, обезумял, безпомощен, и чакаше тревожно „Хищник“ пак да завие, разтърсван от

всички сепвания, с които ужасът кара да тръпнат нервите ни.

Долу часовникът удари пет часа. Кучето не млъкваше. Селянинът полудяваше. Той стана да отиде да отвърже животното, за да не го чува повече. Слезе, отвори вратата, пристъпи в тъмнината.

Снегът продължаваше да вали. Всичко беше побеляло. Постройките на чифлика представляваха големи черни петна. Мъжът се приближи до кучешката колиба. Кучето се дърпаше на веригата. Той го пусна. Тогава „Хищник“ подскочи, после се спря изведнъж, с настръхнала козина, с изпънати лапи, озъбен, с муцуна, обърната към торището.

Изтръпнал от главата до краката, Свети Антоний смънка:

— Е, какво става с тебе, мръсен пес?

Пристъпи няколко крачки, като претърсваше с поглед съмнителната тъмнина, дълбокия мрак в двора.

Тогава видя някаква фигура, някаква човешка фигура, седнала на торището му!

Загледа я скован от ужас, задъхан. Но изведнъж забеляза до себе си дръжката на вилата си, забита в земята. Измъкна я и в един от ония пристъпи на страх, които правят и най-страхливите смели, се спусна напред, за да види.

Това беше той, прусакът му, излязъл изпокалян от мръсната си постеля, която го беше затоплила и съживила. Седнал беше несъзнателно и стоеше там, под снега, който го посипваше, тъй както беше оплескан с нечистотии и кръв, още замаян от пиянството, зашеметен от удара, изтощен от раната си.

Той забеляза Антоний и много затъпял, за да разбере каквото и да било, все пак направи движение да стане, но старецът, щом го позна, разпени се като бесен звяр и забъбра:

— А, прасе с прасе! Не си ли било умряло? Ще ме издадеш ей сега, а? Чакай... чакай!

И като се спусна срещу германеца, замахна напред с всички сила вдигнатата си като копие вила и заби до дръжката четирите железни шиша в гърдите му.

Войникът падна по гръб с дълга предсмъртна въздишка, а старият селянин измъкна оръжието си от раните и почна да го забива едно след друго в корема, в стомаха, в шията, удряше като бесен,

дупчеше от главата до петите трептящото тяло, чиято кръв изтичаше на струи.

После спря, задъхан от усилената си работа, пое на няколко пъти дълбоко въздух, успокоен от извършеното убийство.

Тогава, понеже петлите в курниците пропяха и се загоряваше, той се залови да зарови човека.

Издълба една дупка в торището, стигна до почвата, копа още по-дълбоко, като работеше безразборно и в изблик на сила движеше бясно ръцете и цялото си тяло.

Когато трапът беше достатъчно дълбок, той търколи с рилата си трупа вътре, хвърли отгоре му пръстта и дълго време я тъпка с крака, нахвърля тора на мястото му и като видя как дебелият сняг довършваше неговото дело и покриваше следите с белия си воал, се усмихна.

После заби отново вилата си в купчината тор и се прибра в къщи. Шишето му, още до половината пълно с ракия, беше останало на масата. Изпразни го на един дъх, тръшна се на леглото и заспа дълбоко.

Събуди се изтрезнял, спокоен, в добро настроение, способен да обсъди случая и да предвиди събитията.

След един час той обикаляше целия край и навсякъде разпитваше за войника си. Отиде да намери офицерите, за да узнае, казваше той, защо му бяха взели човека.

Понеже знаеха за отношенията им, не го заподозряха. Даже сам той насочи издирванията, като твърдеше, че прусакът всяка вечер ходел да гони фусты.

Един възрастен стражар в оставка, който държеше хан в съседното село и имаше хубава дъщеря, беше задържан и разстрелян.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.